CZU: 342.5:343.211(478)

IMUNITATEA PENALĂ A STATULUI ŞI A AUTORITĂŢILOR ACESTUIA

Gheorghe COSTACHI,
doctor habilitat în drept, profesor universitar,
Victor MICU,
doctorand

Articolul cuprinde un studiu asupra instituției imunității penale a statului și a autorităților acestuia. În baza legislației în vigoare a Republicii Moldova și a altor state, a doctrinei autohtone și străine se argumentează imunitatea penală a statului și a autorităților acestuia, de care în mod sigur se bucură și Parlamentul ca autoritate legislativă supremă a statului.

Cuvinte-cheie:*imunitate, imunitate penală, răspundere, răspundere penală, imunitatea statului, imunitatea autorităţilor publice, imunitatea Parlamentului.*

THE CRIMINAL IMMUNITY OF THE STATE AND ITS AUTHORITIES

Gheorghe COSTACHI,
Candidate of Legal Sciences, professor
Victor Micu,
PhD student

The article includes a study on the institution of criminal immunity of the state and its authorities. Based on the legislation in force of the Republic of Moldova and other states, domestic and foreign doctrine, the authors argue the criminal immunity of the state and its authorities, which is certainly enjoyed by the Parliament as the supreme legislative authority of the state.

Keywords*: immunity, criminal immunity, liability, criminal liability, state immunity, immunity of public authorities, immunity of Parliament.*

Introducere. Aşa cum s-a arătat în literatura de specialitate [23, p. 13], evoluţiile legislative din a doua jumătate a sec. al XX-lea marchează o tendinţă ireversibilă spre responsabilizarea penală a persoanelor juridice, tendinţă impulsionată, în primul rând, de realităţile vieţii socio-economice şi de necesitatea găsirii unor mijloace eficiente de reacţie faţă de creşterea criminalităţii corporative şi organizate.

Concomitent, tot mai insistent se abordează şi posibilitatea atragerii la răspundere penală a statului şi a autorităţilor acestuia, în unele state reuşindu-se chiar şi o reglementare expresă la acest capitol.

Scopul studiului. Ţinând cont de aceste premise, în cele ce urmează ne propunem o analiză succintă asupra instituției imunității penale a statului și a autorităților acestuia, instituție ce exclude răspunderea penală a acestor subiecți de drept, pornind de la reglementările în materie și ideile expuse în doctrina de specialitate autohtonă și străină. Într-un final, ținem să argumentăm imunitatea penală a Parlamentului ca autoritate legislativă supremă a statului.

Rezultate obținute și discuții. După cum susţin cercetătorii [17], răspunderea penală a persoanei juridice a dobândit în Europa o nouă dimensiune, mai ales după Congresul internaţional de drept penal comparat care s-a desfăşurat la Budapesta în anul 1978 [20, p. 351], precum şi ca urmare a dezbaterilor consacrate, în special, criminalităţii economico-financiare sau concurenţiale. Plecând de la *Recomandarea R(88) din 20 octombrie 1988 a Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei* [22] prin care statele au fost invitate sa admită răspunderea penală a persoanelor morale, mai multe ţări au reglementat această instituţie şi anume[21, p. 474; 18, p. 246]:

- **Franţa** (prin art. 121-2 din noul Cod penal 1994),
- **Finlanda** (capitolul 9 din Codul penal din 1995),
- **Belgia** (art. 5 din Codul penal modificat prin Legea din 4 mai 1999),
- **Italia** (art.29-32 din Decretul-lege nr. 231/2001),
- **Portugalia** (art. 11 alin. 8 din Codul penal, în forma propusă de guvern în noiembrie 2006),
- **Spania** (art. 31 bis din Codul penal din 2005, modificat în 2010) şi
- **România** (art. 19^1 din Codul Penal introdus prin Legea nr. 278/2006, art. 135 din Noul Cod Penal [4]).

Aceleaşi acte şi evenimente internaţionale (urmate de altele nu mai puţin importante [9, p. 23-24]) au avut un impact direct şi asupra legislaţiei Republicii Moldova,

calitatea de subiect al infracţiunii fiind recunoscută şi persoanelor juridice în art. 21 din Codul Penal, după cum urmează [2]:

„(3) O persoană juridică, cu excepţia autorităţilor publice, este pasibilă de răspundere penală pentru o faptă prevăzută de legea penală, dacă aceasta nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător dispoziţiile directe ale legii ce stabilesc îndatoriri sau interdicţii privind efectuarea unei anumite activităţi şi se constată cel puţin una din următoarele circumstanţe:

a) fapta a fost săvârşită în interesul persoanei juridice respective de către o persoană fizică împuternicită cu funcţii de conducere, care a acţionat independent sau ca parte a unui organ al persoanei juridice;

b) fapta a fost admisă sau autorizată, sau aprobată, sau utilizată de către persoana împuternicită cu funcţii de conducere;

c) fapta a fost săvârşită datorită lipsei de supraveghere şi control din partea persoanei împuternicite cu funcţii de conducere.

(3[1]) O persoană fizică se consideră împuternicită cu funcţii de conducere, dacă are cel puţin una din următoarele funcţii:

a) de reprezentare a persoanei juridice;

b) de luare a deciziilor în numele persoanei juridice;

c) de exercitare a controlului în cadrul persoanei juridice.

(4) Persoanele juridice, cu excepţia autorităţilor publice, răspund penal pentru infracţiunile pentru săvârşirea cărora este prevăzută sancţiune pentru persoanele juridice în partea specială din prezentul cod.

(5) Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea persoanei fizice pentru infracţiunea săvârşită."

După cum se poate observa, de la răspunderea penală a persoanelor juridice de drept privat nu se admite nicio excepţie, toate absolut fiind pasibile de această formă de răspundere juridică în condiţiile prevăzute de lege. În schimb, în cazul persoanelor juridice de drept public, situaţia este una diferită, întrucât există excepţii absolute, referitoare, în special, la autorităţile publice, vorbindu-se în acest sens despre *imunitatea penală a autorităţilor publice*[14, p. 205].

Sub aspect comparativ însă, constatăm că în cazul legislaţiei penale româneşti, o asemenea excepţie se extinde asupra mai multor entităţi. Astfel, potrivit art. 19[1] din Codul penal al României (Legea nr. 301/2004 [3]):

„*Persoanele juridice, cu excepţia statului, a autorităţilor publice şi a instituţiilor publice care desfăşoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat, răspund penal pentru infracţiunile săvârşite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dacă fapta a fost săvârşită cu forma de vinovăţie prevăzută de legea penală*."

Cu unele precizări, dispoziţii similare au fost incluse şi în Noul Cod Penal al României, în titlul VI, denumit sugestiv – „Răspunderea penală a persoanei juridice". În concret, art. 135 (Condiţiile răspunderii penale a persoanei juridice) prevede [4]:

(1) Persoana juridică, cu excepţia statului şi a autorităţilor publice, răspunde penal pentru infracţiunile săvârşite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

(2) Instituţiile publice nu răspund penal pentru infracţiunile săvârşite în exercitarea unei activităţi ce nu poate face obiectul domeniului privat.

(3) Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârşirea aceleiaşi fapte.

Deci, în cazul României, imunitatea penală este proprie statului, autorităţilor publice şi instituţiilor publice.

Înainte de a trece la expunerea succintă a acestor momente reiterăm că, în general, problema *răspunderii statului* în literatura de specialitate este una controversată, oscilînd între negarea totală a acesteia şi recunoaşterea statului ca subiect al anumitor forme de răspundere (de ex., *răspunderea patrimonială* (pentru erori judiciare), *responsabilitatea ministerială* şi *răspunderea constituţională* [6, p. 320-329; 15, p. 136]; *răspunderea civil-patrimonială* şi *răspunderea administrativ-patrimonială* [11, p. 43]).

Imunitatea penală a statului constituie prima excepţie de la răspunderea penală a persoanelor juridice [9, p. 83]. În prezent, statul ca persoană juridică este exceptat de la răspunderea penală în majoritatea sistemelor de drept din Europa (Franţa, Belgia, Olanda, Finlanda, Marea Britanie etc.). În Spania, prin art. 31 bis pct. 5, se prevede ca dispoziţiile privind răspunderea penală a persoanelor morale nu sunt aplicabile statului [17].

Cu toate acestea, pentru justificarea imunităţii penale a statului, în literatura de specialitate, au fost aduse mai multe argumente. În primul rând, au fost invocate principiile suveranităţii statului şi cel al separării puterilor în stat. Referitor la primul principiu, s-a arătat că în exercitarea atributelor sale de suveranitate, statul nu poate comite infracţiuni. O astfel de argumentare a fost folosită mult timp şi pentru justificarea imunităţii civile a statului.

Referitor la cel de-al doilea

principiu, s-a afirmat că recunoaşterea răspunderii penale a statului ar putea conduce la plasarea întregii activităţi a administraţiei (a executivului) sub controlul puterii judecătoreşti, ceea ce ar duce la încălcarea principiului separaţiei puterilor în stat [8, p. 196].

Asemenea justificări au fost considerate însă puţin convingătoare, întrucât, după cum susţin cercetătorii, ele nu au împiedicat niciodată recunoaşterea răspunderii civile a statului şi condamnarea agenţilor săi în faţa instanţelor penale [9, p. 84].

Mai mult, în doctrina franceză se precizează că, în prezent, statul nu mai este suveran în toate privinţele, având în vedere că anumite organe şi activităţi ale sale se găsesc supuse unei obligaţii generale de legalitate sau de răspundere (cel puţin) civilă care poate conduce la condamnarea acestuia. Chiar şi pe plan internaţional, suveranitatea statului poate fi limitată în mod constituţional, întrucât sunt protejate doar condiţiile esenţiale ale suverantăţii [19, p. 261-262].

Un alt argument adus în acest sens, ţine de faptul că statul este prezumat a acţiona întotdeauna în interes public, în regim de drept, ceea ce înseamnă că acţiunile sale nu pot constitui infracţiuni, iar poporul nu poate fi sancţionat penal direct sau indirect. Acestui argument s-a replicat că prezumţia nu poate fi decât relativă, existând situaţii în care statul, prin aparatul său, nu acţionează în interesul public [9, p. 84]. Şi în cazul dat s-a replicat că statul beneficiază de o imunitate de jurisdicţie penală absolută, neputând fi angajată răspunderea acestuia nici în cazul faptelor comise în exercitarea autorităţii de stat, dar nici în cazul acelor fapte care s-ar săvârşi în exercitarea unor activităţi ce ţin de domeniul privat al statului [24, p. 368].

Dincolo de aceste argumente, în doctrină cel mai mult s-a insistat asupra ideii că răspunderea penală a statului ar fi o aberaţie juridică [16, p. 104], întrucât statul, deţinând monopolul dreptului de a pedepsi (calificat drept o atribuţie regaliană [9, p. 84]), nu se poate pedepsi pe sine însuşi [21, p. 474]. În pofida acestui fapt, unele voci susţin că există situaţii în care statul se sancţionează pe sine însuşi, de exemplu atunci când Curtea Constituţională declară o lege neconstituţională, statul nu face altceva decât să sancţioneze o acţiune de a sa [25, p. 160].

În încercarea de a da o apreciere acestui argument, trebuie să ţinem cont de faptul că legiuitorul român destul de clar delimitează statul, autorităţile publice şi instituţiile publice ca subiecţi exceptaţi de la răspunderea penală. Deci, din acest punct de vedere, declararea neconstituţionalităţii unei legi nu este o sancţiune aplicată statului nemijlocit, ci autorităţii legislative a acestuia (în contextul realizării răspunderii constituţionale a acesteia [12, p 85-89]). Prin urmare, în sens strict, un asemenea argument nu are nimic comun cu răspunderea penală [14, p. 204-210].

Argumentul considerat decisiv pentru admiterea imunităţii penale a statului, potrivit cercetătorilor, rezidă în diferenţa care există între funcţiile sancţiunilor penale şi cele ale altor categorii de sancţiuni: dacă acestea din urmă sunt necesare pentru protecţia drepturilor diferitor subiecte de drept, sancţiunile penale nu restabilesc niciun drept al acestora. Prin urmare, statul poate şi trebuie să se sancţioneze pe el însuşi, dacă o sancţiune pronunţată este necesară pentru restabilirea ori garantarea drepturilor altor subiecte de drept, dar o asemenea sancţiune ar fi lipsită de funcţii dacă singurul său efect este angajarea răspunderii penale a statului [9, p. 85].

De altfel, după cum corect precizează cercetătorii, admiterea răspunderii penale a statului ar ridica probleme şi în ceea ce priveşte sancţiunile exprese ce ar putea fi aplicate acestuia. În acest sens, desigur, nu ar putea fi aplicată *dizolvarea/lichidarea* şi nici *suspendarea activităţii* statului (pedeapsă nereglementată în legislaţia Republicii Moldova – e.n.), întrucât aplicarea unor asemenea pedepse ar contraveni unor trăsături ale pedepsei penale (caracterul preventiv, educativ) şi, mai ales, principiului proporţionalităţii, consecinţele acestora fiind disproporţionat mai mari decât cele ale faptei generatoare (multitudinea de persoane afectate, prejudicii considerabil de mari etc.) [9, p. 86]. Practic, singura pedeapsă care ar putea fi pronunţată împotriva statului (din numărul celor expres reglementate de Codul penal la art. 63 alin. (1) [2]) este *amenda*. Problema principală în acest sens rezidă însă în faptul că în condiţiile în care amenzile se fac venituri la bugetul de stat, condamnarea statului la plata unei amenzi ar însemna practic că acesta îşi plăteşte sieşi amenda, nefiind astfel realizate funcţiile tradiţionale ale pedepsei penale.

Dincolo de aceste argumente şi contraargumente, în doctrina românească pot fi atestate opinii (M. K. Guiu), care susţin tranşant că „toate persoanele juridice, inclusiv statul şi autoritatile publice, pot fi trase la răspundere penală, propunându-se ca expresia „cu excepţa statului şi a autorităţilor publice" să fie înlăturată din Codul penal" [7, p. 380]. Ideea se bazează pe faptul că, nu de puţine ori statul desfăşoară activităţi susceptibile să dea naştere săvârşirii de infracţiuni.

La nivel normativ, un exemplu în acest sens serveşte Codul penal al Danemarcii, care prin art. 27

admite răspunderea statului pentru infracţiuni care nu au fost savârşite în exercitarea unor atribuţii ce ţin de puterea publică [1, p. 336].

Cu mult mai detaliat această idee o regăsim dezvoltată în Franţa, unde destul de insistent se pledează pentru introducerea unei *răspunderi limitate a statului*, atunci când acesta acţionează într-un domeniu în care persoanele juridice de drept privat pot acţiona cu aceleaşi mijloace, ori când statul omite să-şi exercite prerogativele, săvârşind astfel o infracţiune. Prin urmare, statul ar fi exonerat de răspundere atunci când exercită o activitate ce implică prerogativele sale de autoritate publică, dar va răspunde penal, dacă va omite să exercite aceste prerogative, iar prin aceasta aduce atingere unei valori sociale aparţinând altei persoane [25, p. 161; 9, p. 87].

Generalizând asupra celor expuse, precizăm totuşi [14, p. 204-210] că statul ar trebui să fie pasibil doar de *răspundere civilă* pentru prejudiciile cauzate (în cadrul raporturilor juridice civile şi administrative), corelată cu *răspunderea penală a funcţionarilor publici* implicaţi în comiterea faptelor prejudiciabile.

Imunitatea penală a autorităţilor publice şi a instituţiilor publice.

O altă excepţie de la principiul răspunderii penale a persoanelor juridice este reprezentată de *autorităţile publice* care, de asemenea, se bucură de imunitate penală (reiterăm că aceasta este unica excepţie stabilită de legea penală a Republicii Moldova)[13, p. 211].

Autorităţile publice care cad sub incidenţa acestei excepţii sunt prevăzute de Constituţia Republicii Moldova, în care sunt calificate ca atare: Parlamentul, Guvernul, autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, Autoritatea judecătorească şi Curtea Constituţională (ca *autoritate* de jurisdicţie constituţională – art. 134 alin. (1) [5]). Acestea şi alte autorităţi publice recunoscute prin legi organice (de ex., Curtea de Conturi – art. 2 alin. (1) [10]), în măsura în care sunt persoane juridice, nu intră sub incidenţa legii penale.

Spre deosebire de sistemul nostru de drept, în alte state, legislaţia penală enumeră expres autorităţile publice care dispun de imunitate penală. Bunăoară, art. 5 alin. (4) din *Codul penal belgian* exceptează de la răspunderea penală regiunile, comunităţile, provinciile, comunitatea Bruxelles-ului, comunele, organele teritoriale intracomunale, Comisia comunitară franceză, Comisia comunitară flamandă, Comisia comunitară comună şi centrele publice de ajutor social.

La fel, potrivit art. 31 bis paragraful 5 din *Codul penal spaniol*, dispoziţiile privind răspunderea penală a persoanelor morale nu sunt aplicabile administraţiilor publice teritoriale şi instituţiilor, organelor de conducere, agenţiilor şi întreprinderilor publice, partidelor politice şi sindicatelor, organizaţiilor internaţionale de drept public, nici celor care exercită politici publice sau furnizează servicii de interes economic general [17].

Dacă, autorităţile publice concrete cărora le este recunoscută imunitatea penală diferă de la stat la stat, atunci fundamentele acestei excepţii sunt aceleaşi ca şi pentru justificarea imunităţii penale a statului, întrucât însăşi noţiunea de „stat" o înglobează pe cea de „autorităţi publice". Din acest punct de vedere, pare a fi justificată formula utilizată de legiuitorul nostru când a stabilit categoriile de persoane juridice exceptate de la răspunderea penală (art. 21 alin. (3) din Codul penal al RM), şi anume expresia „autorităţi publice", indicarea „statului" în acest caz fiind practic inutilă (în condiţiile în care nu se optează pentru o răspundere penală limitată a acestuia) [14, p. 204-210; 13, p. 213].

Pe de altă parte, pornind de la faptul că Codul penal al RM nu defineşte noţiunea de „autoritate publică", iar mecanismul statal este constituit dintr-un sistem de diferite autorităţi şi instituţii publice, trebuie să recunoaştem că norma noastră penală este echivocă şi poate fi interpretată în mod diferit.

După cum s-a menţionat *supra*, legiuitorul român include în categoria persoanelor juridice cu imunitate penală şi *instituţiile publice* (în aumite condiţii), din categoria cărora, potrivit specialiştilor [17], fac parte Banca Naţională a României, penitenciarele, unităţile militare etc.

Prin urmare, raportându-ne la legislaţia penală a Republicii Moldova, considerăm absolut necesară concretizarea autorităţilor publice care dispun de imunitate penală, moment ce inevitabil va condiţiona şi necesitatea includerii în această categorie şi a unor instituţii publice.

În finalul, ţinem să subliniem o dată în plus că imunitatea penală îi este proprie şi **Parlamentului**, atât în calitatea sa de autoritate publică reprezentativă (în această ipostază fiindu-i proprie răspunderea atât politică şi juridică (constituţională) [12, p. 85-89]), cât şi de persoană juridică, acesta nefiind pasibil de răspundere penală potrivit dispoziţiilor exprese ale legii penale.

Bibliografie

1. Bucigalupo S. *La responsabilidad penal de las personas juridicas*. Barcelona: Ed. Bosch, 1998.

2. Codul Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. Republicat în: Monitorul Oficial Nr. 72-74

din 14.04.2009 (cu modificări şi completări până la data de 04.10.2016).

3. Codul penal al României (Legea nr. 301/2004). [resurs electronic]: http://anp.gov.ro/documents/12412/136168/Codul+Penal+al+Rom%C3%A2niei.pdf/7fd6b4fc-a94e-4bab-bf79-14215deecf08.

4. Codul penal al României, din 17 iulie 2009 (actualizat) (LEGEA nr. 286). Publicat în: Monitorul Oficial al României nr. 510 din 24 iulie 2009, în vigoare din 1 februarie 2014. [resurs electronic]:http://www.avocatconstanta.com/Noul%20Cod%20Penal%20 actualizat.pdf.

5. Constituţia Republicii Moldova din 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 12.08.1994 (cu modificările şi completările ulterioare).

6. Costachi Gh. *Prin ştiinţă spre un stat de drept*. Chişinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală", 2011.

7. Explicaţii preliminare ale noului Cod penal. Vol. II. Bucureşti: Universul Juridic, 2011.

8. Herman J. *Le juge penal, juge ordinaire de l'administration?* Paris: Dalloz, 1998.

9. Ilie A.-R. *Angajarea răspunderii penale a persoanei juridice*. Bucureşti: C.H. Beck, 2011.

10. Legea Curţii de Conturi, nr. 261 din 05.12.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 237-240 din 31.12.2008.

11. Micu V. *Privire generală asupra răspunderii statului contemporan*. În: Legea şi Viaţa, 2016, nr. 10.

12. Micu V. *Răspunderea constituţională a Parlamentului*. În: Revista ştiinţifică internaţională „Supremaţia Dreptului", 2016, nr. III.

13. Micu V. *Răspunderea parlamentară: teorie şi practică*. Monografie. Chişinău: S.n., 2017.

14. Micu V. *Răspunderea penală a persoanelor juridice de drept public*. În: Conceptul de dezvoltare a statului de drept în Moldova şi Ucraina în contextul proceselor de eurointegrare, Materialele Conferinței internaționale științifico-practice din 4–5 noiembrie 2016. Chișinău: Iulian, 2016 (Tipogr. «Cetatea de Sus»).

15. Muruianu I. *Spre o teorie a răspunderii juridice a statului*. În: Contribuţii ştiinţifice la edificarea şi consolidarea statului de drept, conferinţă ştiinţifică internaţională (3 mai 2011, mun. Chişinău). Chişinău: 2011.

16. Pasca V. *Codul penal comentat. Partea generală*. Vol. I. Bucureşti: Hamangiu, 2007.

17. Păvăleanu V. *Răspunderea penală a persoanei juridice în România şi în dreptul comparat*. În: Universalitate, Multidisciplinaritate, Cunoastere, conferinţă internaţională a XXI-a ediţie. Iasi, 24-26 mai 2013. [resurs electronic]: http://www.umk.ro/images/documente/publicatii /conferinta2013/vasile _pavaleanu.pdf.

18. Păvăleanu V. *Răspunderea penală a persoanei morale în noul Cod penal francez*. În: P.L. nr. 3/1999/

19. Picard E. *La responsabilité de personnes morales de droit public: fondements et champs d'application*. In: *Revue des sociétés*, 1993.

20. Pradel J. *Droit pénal comparé*. Éd. 2. Paris: Éd. Dalloz, 2002.

21. Pradel J. *Droit pénal général*. Éd. 14. Paris: Éd. Cujas, 2002.

22. Recommendation No. R (88) 18 of the Committee of Ministers to Member States Concerning liability of enterprises having legal personality for offences committed in the exercise of their activities (adopted by the Committee of Ministers on 20 October 1988 at the 420th meeting of the Ministers' Deputies). [resurs electronic]: https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearch Services/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804f3d0c.

23. Streteanu F. *Răspunderea penală a persoanei juridice potrivit Legii nr. 278/2006*. În: Caiete de drept penal, nr. 3/2006.

24. Streteanu F. *Tratat de drept penal. Partea generală*. Vol. I. Bucureşti: C.H. Beck, 2008.

25. StreteanuF., Chiriţă R. *Răspunderea penală a persoanei juridice*. Bucureşti: C.H. Beck, 2007.

INFORMAȚIE DESPRE AUTORI:
Gheorghe COSTACHI,
doctor habilitat în drept, profesor universitar,
cercetător științific principal,
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
tel.: 069125188; e-mail: costachi70@mail.ru

Victor MICU, doctorand,
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice,
Președinte al Consiliului Superior al Magistraturii

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS:
Gheorghe COSTACHI,
Candidate of Legal Sciences, professor,
Senior scientific researcher at the Institute of Legal and Political Studies
tel.: 069125188; e-mail: costachi70@mail.ru

Victor MICU, PhD student,
Institute for Legal, Political and Sociological Research,
Chairman of the Superior Council of Magistracy
e-mail: micu.victor67@gmail.com